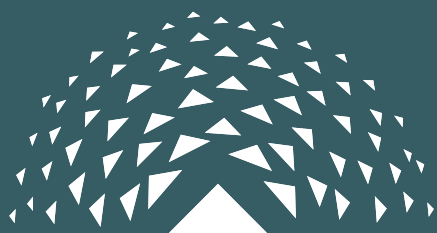

**A 2022-es francia választások eredménye
és annak következményei**

The Results of the 2022 French Elections
and its Consequences

FEJÉRDY GERGELY

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás:

T-Kontakt Kft.

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Fejérdy Gergely, 2022.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2022.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2022.39>

Összefoglalás: 2022-ben ugyan újabb öt évre szerzett mandátumot Macron elnök, de a nemzetgyűlési választáson nem tudta megszerezni az abszolút többséget. A „négyfordulós” voksolás felszínre hozta a Franciaországban évtizedek óta meglévő és egyre erősödő belső megosztottságot. Ha a voksolások eredményeit nézzük, először kerültek a jobb- és a baloldali radikális erők többségbe, ezzel párhuzamosan a mérsékelt politikai formációk jelentős mértékben teret vesztek, miközben a politikai elitből való kiábrándulás is növekedett. A nemzetgyűlésben egyfajta patthelyzet alakult ki, amely az államfő mozgásterét jelentősen csökkenti, de Macron várhatóan megpróbálja majd a baloldali radikális csoportot (NUPES) és a Marine Le Pen vezette Nemzeti Tömörülést felelőssé tenni a politikai feszültségekért. Nem kizárt, hogy az energiaárak növekedése, valamint az infláció miatt tüntetésekre kerül majd sor ősszel Franciaországban. Ezeket Macron elnök akár fel is használhatja a nemzetgyűlés felosztatására és újabb választások kiírására. Az államfő már nem indulhat újabb elnöki mandátumért, de a mérsékelt centrista erők jövője szempontjából sem mindegy, mit tud elérni a második elnöki ciklusa alatt. A franciákat különösen is foglalkoztatja a vásárlóerő, az egészségügy, az oktatásügy, a környezetvédelem, a közbiztonság és a bevándorlás, de erősen megosztottak, hogy egyes kérdéseket miként lehet megoldani. A jelen politikai helyzet nem kedvez a hatékony válaszok megtalálásának. Ráadásul az orosz–ukrán háború és az egyre nyilvánvalóbb gazdasági válság következményei a jövőben még inkább felkavarhatják a francia belpolitikát, és hatással lehetnek Franciaország európai és nemzetközi pozíciójára is.

Kulcsszavak: Franciaország, nemzetgyűlési választások, Emmanuel Macron, Marine Le Pen, NUPES, Nemzeti Tömörülés

Abstract: In 2022, President Macron won another five-year mandate, but failed to win an absolute majority in the National Assembly elections. The “four-round” elections revealed the internal divisions that have existed in France for decades and are growing. Looking at the results of the elections, radical right and radical left forces were in the majority for the first time, moderate political formations lost significant ground, while disillusionment with the political elite increased. The stalemate in the National Assembly has significantly reduced the head of state’s room for manoeuvre, but Macron is expected to try to blame the radical left (NUPES) and the National Rally led by Marine Le Pen for the political tensions. It is possible that the rise in energy prices and inflation could lead to demonstrations in France in the autumn. President Macron may well use these to dissolve the National Assembly and call new elections. The head of state can no longer run for another presidential term, but the future of moderate centrist forces is also at stake. The French are particularly concerned about purchasing power, health, education, the environment, public safety, immigration, etc., but are strongly divided on how to tackle some issues. The current political situation is

not conducive to finding effective responses. In addition, the consequences of the Russian-Ukrainian war and the increasingly evident economic crisis could further unsettle French domestic politics in the future and affect France's position in Europe and internationally.

Keywords: France, National Assembly elections, Emmanuel Macron, Marine Le Pen, NUPES, National Rally

BEVEZETÉS

Franciaországban idén elnök- és nemzetgyűlési választásokat tartottak. Elemzők többsége a 2022-es francia voksolás kapcsán szinte biztosra vette a 2017-ben megválasztott elnök, Emmanuel Macron mandátumának meghosszabbítását újabb öt évre, valamint a törvényhozási választásokon az őt támogató centrista erők többségi győzelmét. Kevesen vártak jelentősebb politikai földrengést, még annak ellenére sem, hogy minduntalan megállapítást nyert, hogy évtizedek óta növekszik a francia társadalmon belüli feszültség, megosztottság, amit az elmúlt évek válságai – többek között a vírusjárvány miatti lezárások – tovább fokoztak.

A FRANCIA ELNÖKVÁLASZTÁS MÉRLEGE

Macron elnök az első öt évében arra törekedett, hogy 2022-ben is a 2017-es szcenárió megismétlődjék, mert ez tűnt a legkevésbé veszélyes forgatókönyvnek. A hatalmon lévő államfő a voksolást megelőző egy évben végig jelentős előnnyel vezette az elnökválasztással kapcsolatban készült felméréseket. Macron csak az utolsó pillanatban jelentette be jelöltségét és lépett be hivatalosan a kampányba, de valójában minden döntése mögött felsejlett eltökélt szándéka, hogy újra indulni fog. A február 24-én kirobbant orosz–ukrán háború tovább erősítette pozícióját, és – bizonyos fokig váratlanul – Marine Le Pen helyezte a legfőbb kihívó pozíciójába. A Nemzeti Tömörülés pártjának jelöltje 2021 márciusában egy rövid időre [veszélyes kihívónak tűnt Macron számára](#), de a 2022-es év elején már az sem volt kizárt, hogy nem jut be a második fordulóba. 2021 nyaratól erős kihívóként megjelent a jobboldalon egy volt újságíró, publicista, Éric Zemmour, aki többek között bevándorlásellenes kampányával és 2022 szeptemberében megjelent könyvével „*Franciaország nem mondta ki az utolsó szót*” nagy népszerűsége tett szert. 2022. február elején egyes közvéleménykutatók mint [Macron lehetséges kihívóját](#) is emlegették a politikába berobbánót, televíziós vitákban nagyobb hírnevet szerzett személyiséget. Nagy előnyt jelentett számára, hogy a tizenkét hivatalos jelölt között ő volt az egyedüli igazi homo novus, hiszen a francia választók közül sokan valami újat, a megszokottól eltérőt kerestek.

Marine Le Pennek hosszú ideig a mérsékelt jobboldali tábor soraiból előválasztások útján jelöltté lett Valérie Pécresse-szel is szembe kellett néznie, aki több héten át szintén Macron esélyes kihívójának tűnt. A voksolást megelőző hetekben azonban a kampánytémák középpontjába a vásárlőerőt helyező Marine Le Pen jelentős előnyhöz jutott, miközben jobboldali kihívóival szemben különböző okokból meggyengült a választói bizalom. A 2022. április 10-én tartott első forduló eredményei alapján a 2017-es forgatókönyv ismétlődött meg. Macron a voksok 27,84 százalékal első, Marine Le Pen 23,15 százalékkal második lett. Az eredmények azonban sok újdonságot is hoztak. Jean-Luc Mélenchon, a baloldali Lázadó Franciaország (LFI) vezetője jelentős eredményt ért el, alig néhány százezer szavazattal maradt le a radikális jobboldal mögött. Az, hogy nem lett második többek között azon múlt, hogy 2017-től eltérően nem lépett szövetségre a Francia Kommunista Párttal, mert ez utóbbi elutasított minden erre irányuló tárgyalási kísérletet.

Az első forduló eredményeinek elemzésekor több fontosabb tendencia is megfigyelhető. Mindenekelőtt megerősítést nyert a francia társadalom nagyfokú kiábrándultsága a politikai elitből. Az első fordulóban rekord magas volt a távolmaradás, mindössze [73,69 százalék járult az urnához](#). 2017-ben még a szavazásra jogosultak 77 százaléka adta le a voksát. A második fontos megállapítás, hogy a radikális erők jelentősen megerősödtek. 2022-ben csupán a szavazatok kicsit több mint egyharmadát kapták a mérsékelt jelöltek, a többit a radikálisok vitték el, miközben 2017-ben még csupán a voksok kevesebb mint felét szerezték meg a radikális jelöltek. Az Ötödik Köztársaság meghatározó, klasszikus mérsékelt politikai erői végérvényesen háttérbe szorultak, vagy szinte teljesen eltűntek. 2017-ben a szocialista párt (PS) került megszűnés közeli állapotba, 2022-ben pedig a jobbközép párt, a Republikánusok jelöltje kapta a voksok csupán 4,78 százalékát, ezzel is aláhúзва ennek a politikai formációnak a marginalizálódását. A két forduló között, az első napokban még az sem tűnt lehetetlennek, hogy Marine Le Pen győzedelmeskedni tud és Franciaország elnöke lehet, de végül 2022. április 24-én Macron elnök 58,55 százalékkal megnyerte a választásokat – rekordméretű távolmaradás mellett. Kiemelendő, hogy így is közel hárommillió szavazóval többen voksoltak a radikális jobboldali jelöltre, mint öt évvel korábban, míg a régi-új államfő nagyjából kétfélmillió szavazót veszített. Mindazonáltal jelentős eredmény volt, hogy az Ötödik Köztársaság történetében először választottak újra elnököt úgy, hogy nem ún. politikai társbérleti időszak előzte meg azt. Macron újabb öt évre kapott bizalmat, de az őt támogató voksok jelentős része inkább Marine Le Pen hatalomra jutása ellen szólt, mintsem az államfő mellett. Ráadásul a nagyfokú távolmaradás – a választók 28 százaléka nem voksolt – jól mutatja, hogy a lakosság körében számottevő a politikától elfordulók aránya. Annak Macron is tudatában volt, hogy győzelmét nem feltétlenül az elkötelezett támogatóknak köszönheti.

A FRANCIA NEMZETGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYE ÉS ANNAK KÖVETKEZMÉNYEI

Az elnökválasztással azonban nem zárult le a 2022-es választási idény Franciaországban. Június 12-én és 19-én két fordulóban törvényhatósági voksolásra is sor került. Egy 2000-ben népszavazás útján született döntés az elnök- és országgyűlési választásokat egymáshoz közeli időpontra helyezte, azzal a céllal, hogy a megválasztott elnök, kihasználva azt a dinamikát, amely őt hatalomra juttatta, többséget kaphasson a nemzetgyűlésben programja végrehajtásának biztosítására. 2022-ben azonban ez a dinamika nem érvényesült, ennek ellenére Macron még bízhatott a francia országgyűlési választási rendszer sajátos felépítésében. Ebben ugyanis nincs arányosság, nincsenek listák, így az a jelölt, aki győzelmeskedik, mindent visz. Ez az 1980-as évektől tökéletesített rendszer elsősorban a szélsőjobboldal nemzetgyűléstől való távoltartását célozta. Habár számos politikus, maga Macron elnök is ígértet tett 2017-ben, hogy kezdeményezi az igazságosabb arányosság bevezetését, hogy az országgyűlési mandátumok jobban tükrözzék Franciaország valós politikai helyzetét, erre eddig nem került sor. Az újraválasztott államfő számára ez egyfajta biztonságot jelentett. Szinte biztos volt abban, hogy egyszerű többséget tud szerezni a nemzetgyűlésben, hiszen az elmúlt húsz évben mindig ez volt a forгатókönyv. Macron annak érdekében, hogy e kényelmesnek tűnő helyzetet ne veszélyeztesse, „érzéstelenítette” a politikát: lényeges országos kampányt nem folytatott. A régi-új államfő a szokottnál hosszabb időt szánt az új kormány felállítására, és megpróbált olyan kabinetet formálni, amely a radikális baloldal vitorlaiból is kifoghatja a szelet. Így került például Pap Ndiaye az oktatási tárca élére, aki közismerten antikolonialista és baloldali ideológiai körökhöz kapcsolódik. Macron számára ugyanis egyértelművé vált, hogy bizonyos fokú veszélyt jelenthet a radikális baloldal vezére által ügyes húzással összetrombitált baloldali összefogás, az Új Népi Ökológiai és Szociális Unió (NUPES). Ez az *ad hoc* létrejött, rendkívül heterogén politikai csoportosulás nagyon hamar jelentős sikereket mutatott fel a közvéleménykutatásokban. Az a tény, hogy Jean-Luc Mélenchon már 2022. április 19-én bejelentette, hogy [ő miniszterelnök kíván lenni](#), sajátos dinamikát adott pártjának az LFI-nek és később a hozzá kapcsolódó további három politikai formációnak is. A NUPES létrejötté elsősorban a széttöredezett, kis baloldali pártok (PS, EELV, PCF) mentsvára volt, és valójában nem a kormányzást tűzték ki célul, hanem a teljes vereséget és a pártjuk eltűnését akarták megelőzni. Ez a taktika sikeresnek bizonyult, mert számos olyan politikai szereplő szerezhetett így parlamenti mandátumot, aki minden bizonnyal elbúcsúzhatott volna a politikától, ha pártja nem vesz részt a NUPES összefogásban.

A 2022 júniusában két fordulóban lezajlott parlamenti választások így tehát felborították az eredetileg elképzelt és korábban bevált forгатókönyvet. Az elnöki pártkoalíció (Ensemble) nem csak, hogy nem kapott többséget, hanem – az elemzők legnagyobb megdöbbenésére – a Le Pen család nevével fémjelzett

Nemzeti Tömörülés párt lett a második legnagyobb politikai erő a Nemzetgyűlésben 89 képviselővel. Valójában a baloldali tömörülés, a NUPES hiába szerzett 131 mandátumot, a pártok külön alakítottak frakciót a PCF-et leszámítva, aminek csak tizenkét jelöltje került be a parlamentbe, holott tizenöt kell egy frakció alakításához. Ha a baloldali erők több témában együtt is kívánnak működni továbbra is, klasszikus értelemben a NUPES nem számít külön politikai egységnek, ami a nemzetgyűlési funkciók elosztása szempontjából is problémát jelent, és jövőben is okozhat nézeteltéréseket. Például a nemzetgyűlés pénzügyi bizottsága, ami komoly felelősséggel járó tisztség, és amely tradicionálisan ellenzéki vezetés alatt áll, komoly vitákat váltott ki, először a NUPES berkein belül, aztán közös megállapodás után az ellenzéki pártok között.

Esélyesnek tűnt a centrista Charles de Courson, a Szabadság, függetlenség, tengerentúli területek és régiók (LIOT) párt képviselője, mert úgy látszott, több Republikánus párt is hajlandó rá szavazni, és taktikai megfontolásból még a Marine Le Pen vezette frakció is a NUPES közös jelöltjével, Éric Coquerel (LFI) szemben. Végül ez utóbbi győzedelmeskedett, miután kihívója [váratlanul visszavonta indulási szándékát](#). Coquerelt azonban 2022. július 3-án feljelentette szexuális zaklatás miatt egy a sárgamellényes mozgalomból ismert nő, egykori baloldali aktivista. A párizsi ügyészség tíz nappal később megkezdte az ügy kivizsgálását. Július 18-án azonban, az LFI frakcióvezetője, [Mathilde Panot jelezte](#), hogy Coquerel nem fog távozni posztjáról. A NUPES szövetség más képviselői, köztük a zöld párthoz tartozó Sandrine Rousseau (EELV) követelte ugyanis a gyanúba keveredett politikus távozását.

Az új parlamentben jelentős változások következtek be, az egyik ilyen, hogy a radikális erők a hat nemzetgyűlési alelnöki posztból négyet megszereztek. Kettőt a NUPES szövetség, kettőt pedig Marine Le Pen frakciója. Az LR kénytelen volt a questori tisztséggel beérni. A jobbközép mérsékelt párt, az *Union des démocrates et indépendants* (UDI-vel) közösen 64 helyet szereztek, ami 2017-es, illetve korábbi eredményekhez képest jelentős visszaesést jelent ugyan, de mégis egyfajta kulcsszerepet biztosít számára. Az LR az egyetlen komolyabb mérsékelt politikai csoport a nemzetgyűlésben, amelyre Macron elnök leginkább számíthat. A Republikánusok ugyan ellenzéként kívánnak működni, ezt mutatja például a frakcióvezető-választás is, de alkalomadtán segíthetnek a kormányzati oldalnak egyes törvények megszavazásánál. Várhatóan a LR-es többséggel bíró szenátus is fontos szerepet játszhat majd a politikai életben, és egyfajta közvetítőként is felléphet a jövőben.

A jobbközép pártnak nagy kihívás, hogy egyszerre ellenzékként és adott törvények esetében kormánytámogatóként viselkedjen anélkül, hogy további súlyos presztízsveszteséget szenvedjen, és ez a későbbi választásokon tovább gyengítse. Az első nagy kihívás a párt vezetésének megújítása lesz, amely [2022 decemberében várható](#). A jelölteknek október közepéig lehet majd jelentkezni, ha megfelelő számú támogatót összegyűjtenek. Miután Christian Jacob, a politikai formáció elnöke 2022. június 30-án lemondott, a választásokig ideiglenesen Annie

Genevard vezeti a pártot. Az LR jobbszárnya különösen is erős, így sokan az egykori pártelnököt és minisztert, jelenleg régióvezetőt, Laurent Wauquiez-t várták az LR élére, de az érintett július 18-án tudatta, hogy nem kíván indulni ezért a tisztségért. A politikus mindazonáltal hangsúlyozta, hogy a párt-nak készülnie kell a 2027-es elnökválasztásokra. Ha ma sok esélye nem is látszik annak, hogy az LR ismét komolyabb, a választók 20 százalékát meghaladó támogatást élvező párttá legyen, esetleg – mint a Macron által képviselt, mérsékelt politikai erők alternatívája – még lehet sikeres. Wauquiez visszalépése után megnyílt az út [Aurélien Pradié előtt](#), aki jelenleg a párt főtitkára, hogy megszerezze az elnöki pozíciót. Egyelőre a támogatottsága még nem egyöntetű a párton belül, ráadásul lehetséges kihívóként több személy neve is felmerül. Elemzők szerint leginkább [Éric Ciotti lehet majd versenytársa](#). A pártelnökválasztást megelőző hónapokban várhatóan fokozottan feszült lesz a légkör a jobbközép politikai formáción belül. A legnagyobb tét, hogy a párt egysége ne bomoljon fel és a szűk politikai mozgástér ellenére befolyása megmaradhasson.

A 2022-es nemzetgyűlési választások eredménye nemcsak a Republikánusok pártja számára jelent új kihívásokat, hanem a túlsúlyba kerülő radikális politikai formációknak is. Úgy tűnik, hogy a baloldalon a Jean-Luc Mélanchon vezette összefogás inkább széttartó és csak alkalmi közös érdekek mentén mozgósítható erő. A jobboldal hatékonyabbnak látszik, hiszen egyetlen párthoz köthető, mégpedig a Marine Le Pen névvel fémjelzett Nemzeti Tömörüléshez, mindazonáltal a családnév és ez a politikai irányzat még mindig erősen megosztó, és a politikai formációt is a többség elutasítja.

A nemzetgyűlési választásokon Éric Zemmour és a hozzá köthető „Visszahódítás” (*Reconquete*) nevű párt egyetlen jelöltje sem jutott mandátumhoz, ami ennek a politikai formációnak különösen is nehézzé teszi a fennmaradást, és Marine Le Penhez való csatlakozása is kétséges. Teljes eltűnése azonban egyelőre nem valószínű, mert kampánya a bevándorlás köré volt felépítve, ami a francia társadalom [többségét aggodalommal tölti el](#). Zemmour pártjának van esélye, hogy például a 2024-es európai parlamenti választásokon mandátumot szerezzen, és ezzel látványosan visszatérjen a közéletbe. A migrációs kérdést pedig minden bizonnyal továbbra is használni fogja a talpon maradáshoz. Ráadásul ennek a politikai problémának a súlya aligha fog visszaszorulni az orosz–ukrán válság és annak – többek között – a világ élelmiszerellátására gyakorolt hatása miatt sem. Megjegyzendő még, hogy RN növelte támogatottságát 2017-hez képest, addig a NUPES által összefogott teljes baloldal nem ért el jobb eredményt, mint öt évvel ezelőtt. Itt ugyanakkor rá lehet mutatni arra, hogy az LFI is növelte támogatói táborát.

Marine Le Pen, aki a legnagyobb ellenzéki párt frakcióvezetőjeként kíván tovább dolgozni (nem vette vissza a pártelnökséget), egyértelműen a 2027-es elnökválasztások felé fordult. A Nemzeti Tömörülés nemzetgyűlési választásokon elért eredménye korábban nem látott lehetőséghez juttatta a pártot.

Így azon túl, hogy a legeladósodottabb francia politikai formációként jelentős pénzekhez jut, a francia politikai élet befolyásos köreibbe is bekerül. Emellett a döntéshozatalban, a törvényalkotásban is meghatározó szerephez jutott, ráadásul országszerte, nem csupán egyes régióban tudhat maga mögött megerősödött támogatást.

A Nemzeti Tömörülés 89 képviselőjével komolyabb politikai tapasztalatra is szert tehet, amellyel öt év múlva könnyebben tud majd pályázni az elnöki és kormányzati hatalomra. Marine Le Pen jelentős mértékben épít Nicolas Dupont-Aignan pártja, a Talpra Franciaország (DLF) személyiségeire, akik többségében képzettek és szakterületeiket jól ismerők. A Nemzeti Tömörülés párt stratégiája kifizetődő lehet. Az egykori szélsőjobboldalból az „ördögtelenítés” politikájával egyre inkább elfogadhatóvá váló párt látványosan mérsékelt politikai irányt vett. Marine Le Pen már június 19-én jelezte, hogy adott esetben akár Macron elnök politikáját is hajlandó támogatni, ha az a józan ész irányába megy. A Nemzeti Front tehát várhatóan nem a Jean-Luc Melanchon és a NUPES által képviselt forradalmi, reakciós magatartást fogja folytatni, hanem felelős ellenzékként kíván viselkedni. Ennek fényében Marine Le Pen a 2022-es választásokon bevált taktikát felerősítve, az elért eredményeket kihasználva jó pozíciókkal indulhat neki a 2027-es elnökválasztásokat előkészítő öt évnek.

Mindeközben Emmanuel Macron és az általa képviselt francia centrum nehéz szituációba került. A kormánypárt fontosabb politikusai, Richard Ferrand egykori nemzetgyűlési elnök, Christophe Castaner frakcióvezető és több miniszter is veszített a választásokon, ráadásul maga a tény, hogy az „Ensemble” koalíciónak nem sikerült többséget szereznie, mind azt mutatja, hogy a francia társadalom egyfajta figyelmeztetést küldött az újraválasztott elnöknek. Miközben összeségében a [franciák 52 százaléka elégedett az eredményekkel](#), Macron politikáját éles kritikával szemléli a társadalom. Az államfő elgondolásaival, terveivel a többség már 2017-es megválasztása pillanatától nem volt elégedett, de ez az elégedetlenség tovább erősödött. A megkérdezettek [70 százaléka magát az elnököt hibáztatja](#) a kialakult politikai helyzetért is. Nem teljesen indokolatlanul megfogalmazódtak olyan kritikák Macronnal szemben, hogy arrogáns, egyeduralkodó, technokrata, értékválasztását tekintve pedig nem folytat egyértelmű politikát, és felőröli a mérsékelt ellenzéki csoportokat.

Az alkotmány szerint a másodjára is megválasztott elnök már nem indulhat 2027-ben, de politikailag hozzá közel álló személyek természetesen igen. Leginkább az egykori miniszterelnök, Édouard Philippe ambíció látszanak erősnek. Le Havre polgármestere jelenleg az egyik legnépszerűbb politikus, aki az LR pártból érkezett, és saját pártját, a Horizons-t működteti. Elemzők szerint Édouard Philippe akár a Macron-féle centrista politika továbbvivője is lehet 2027-ben.

Az államfő és szövetségesei komoly nehézségekkel néznek szembe a nemzetgyűlési választások után. A Macronhoz köthető erőknek ugyanis csak relatív többsége van, és ez új taktikát igényel. Élisabeth Borne, aki május 16-án kapta

első kormányfői kinevezését a nemzetgyűlési választásokat követően (ahol mandátumot is szerzett), megerősítést nyert a miniszterelnöki pozícióban, így a Macronnal történt egyeztetés után, július 4-én felállt az új kormány. A miniszterek kiválasztásakor elsősorban a Macron pártjával szövetségben lévő politikai formációk kaptak pozíciókat, de nem sikerült a jobbközép felé való nyitás. Ráadásul a közvélemény-kutatások szerint a francia választók nem fogadták nagy lelkesedéssel az új kormányt. Július 6-án a kormányfő az általános politikai beszédében a kompromisszumkeresésre helyezte a hangsúlyt, és felsorolta a tervezett reformokat is, de nem kért nemzetgyűlési jóváhagyást, amely egyfajta tradíció a francia politikai életben. A baloldali tömörülés, a NUPES mindazonáltal benyújtott egy bizalmatlansági indítványt a miniszterelnökkel szemben, amely nem kapta meg a szükséges támogatást.

A kormány helyzete továbbra is kényes, mert minden benyújtott kezdeményezés, reformtervezet hosszú vitákba fullad, illetve a hatalmon lévők – amúgy sem túl erős – népszerűségét is felőröli. Maga az államfő, aki egy 2015-ben történt ügy – az amerikai UBER cégnek való lobbizás – miatt botrányba került, jelentősen veszített [népszerűségéből](#). Macron megpróbálta levenni a napirendről ezt a kérdést azáltal, hogy nyilvánosan elismerte, valóban fontos szerepet játszott az ominózus vállalat franciaországi megtelepedésében. Ez egyelőre sikeresnek tűnik, mert a sajtó teljesen leszállt a témáról, mint ahogyan tette azt az elnökválasztások előtt felröppent [McKinsey botrány](#) kapcsán is. Az államfő július 14-én [hosszú interjút](#) adott, ahol többek között az energiafogyasztás visszafogásával kapcsolatos tervet, a munkanélküli segély és a nyugdíj reformját jelentette be. Szó esett ismét a nemzetgyűlési választások előtt felvetett [Nemzeti Újraalapítási Tanács \(CNR\) ötletéről](#) is, ahol a különböző realitásból érkező állampolgárokat, civil mozgalmakat, pártpolitikussokat kívánna közös gondolkodásra késztetni az államfő. Egy ilyen szervezet felállítási tervét még a kormánypárt részéről is többen értelmetlennek tartják, de Macron ragaszkodik hozzá, mert úgy gondolja, ez a részvételi demokrácia egyik eszköze. Megjegyzendő, hogy a Republikánusok bejelentették, hogy ők [nem fognak ebben részt venni](#).

A FRANCIA TÖRVÉNYHOZÁS NEHÉZSÉGEI, LEHETSÉGES MEGOLDÁSOK

Az első csatározások a francia nemzetgyűlésben – többek között a Covid-19 újabb hulláma elleni védekezés kérdése, illetve a vásárlóerő megerősítését célzó törvény vitái – mind rámutatnak arra, hogy a kormánynak nehéz védelmeznie a javaslatait. Nem egyszer komoly kompromisszumokra is kényszerül, azt is nehezen tudja kommunikálni, hogy bizonyos kérdésekben a radikális pártoktól is támogatást kap. Összesen alig több mint 40 képviselői szavazatra van szüksége Macronnak, hogy megkapja a többséget jelentő bővös 289 szavazatot,

de egyelőre ezt állandósult jelleggel nem sikerült elérnie. Úgy tűnik, nem igazán érdeke egyik politikai csoportnak sem a teljes blokád, de ha ez bekövetkezne, [akkor is több eszköz áll az elnök rendelkezésére](#), hogy feloldja a kedvezőtlen politikai helyzetet.

Egyrészt feloszlathatja a nemzetgyűlést évente egyszer, és új választásokat írhat ki. Ez rövid távon aligha valószínű, hogy bekövetkezik, de ott van az államfő kezében mint eszköz. Macron esetleg az őszi folyamán alkalmazhatja ezt, ha úgy tűnik számára, hogy ezzel erősebb támogatottságot szerezhet a nemzetgyűlésben. Egyébiránt a miniszterelnök az alkotmány 49.3 paragrafusa szerint akár szavazás nélkül is át tud vinni bizonyos törvényeket, de itt a nagy rizikó a bizalmatlansági indítvány, amely a többség hiányában akár a teljes kormány bukásához is vezethet. Ráadásul 2008 óta ennek alkalmazása erősen limitált. Leginkább a költségvetési törvény kapcsán valószínű, hogy Macron miniszterelnöke kénytelen lesz alkalmazni, ha képtelen kompromisszumos megoldást találni. Lehetőség van kormányrendeletekkel is irányítani az országot, de itt is szükség van az ún. „habilitációs” törvény elfogadására, amelyhez parlamenti többség kell. Macron esetleg még népszavazást is kiírhat, és ezzel emelhet törvényi erőre bizonyos kérdéseket. A teljes és szisztematikus blokád nagy valószínűséggel elkerülhető, de minden bizonnyal komoly egyeztetésekre, kompromisszumra kényszerülhet a kormány, hogy egyes törvények, reformok elfogadásra kerülhessenek. Mindez pedig időigényes lehet és bizonyos fokú instabilitást is eredményezhet. Ha Macronnak sikerül egyetértésre jutnia leginkább a Republikánusokkal, az jelentős részben a jobboldali gazdaságpolitikák felerősödését jelentheti majd. Ez viszont közvetlenül szembe megy a NUPES nézeteivel, sőt a radikális jobboldalával is. Ilyen körülmények között a francia politikában ugyancsak ismert „mouvement socialok”, azaz sztrájkok sorozatára kell készülnie Macronnak. Az szinte bizonyos, hogy a francia államfő rendkívül nehéz belpolitikai időszak elé néz. A tét egyébként nemcsak a belpolitikai háttér megtartása a folyamatos a gazdasági-társadalmi válság közepette, hanem az EU-elnökség után a nemzetközi kezdeményezőképeség fenntartása is. Ez utóbbi annál is inkább fontos, mert a francia elnökök a belpolitikai nehézségek negatív következményeit tradicionálisan külpolitikai aktivitással próbálják ellensúlyozni.

AZ ÚJ FRANCIA ELNÖKI PERIÓDUS LEGFONTOSABB BELPOLITIKAI KIHÍVÁSAI

Emmanuel Macron elnök „béna kacsa” lehet, ahogy a Fehér Ház gazdáját becézik az Egyesült Államokban, amikor úgy találja, hogy nincs többsége a kongresszusban. Mindez egy olyan periódusban köszönthet be Macron számára, amikor komoly

kihívásokkal kell szembenéznie. A legfontosabb kérdések már a kampányt is meghatározták, de a jövőben is jelen lesznek, mert ezeken a területeken várnak hatékony és gyors választ a franciák.

Mindenekelőtt a vásárlóerő megőrzését, sőt lehetőség szerint annak növelését kívánják a választók. Ez a témakör az, amelyet a [legtöbb francia prioritásnak](#) tart, különösen az orosz–ukrán háború kitörése óta. Marine Le Pen nem véletlenül erre a területre helyezte a hangsúlyt a kampányában. Például a lakossági élelmiszer-vásárlásokban egy év alatt háromszázalékos visszaesés következett be. Annak ellenére, hogy az átlagbér növekedett, az utóbbi egy évben az infláció és egyéb hatások miatt összességében lassú csökkenés figyelhető meg. Macron elnök az energiaárak területén célirányos segítséget nyújtana, és még a nyáron átfogó csomagot kívánna elfogadtatni a nemzetgyűléssel, hogy javítsa a lakosság közérzetét és visszafogja az elszegényedést, amely az utóbbi években drasztikus növekedésnek indult. A [franciák 14,5 százaléka él a létminimum alatt](#) ez megközelítőleg kilencmillió fő. Ide kapcsolódik egy másik, igaz, a felmérések szerint ma már csak ötödik legfontosabb kihívás, amely a lakosság jelentős részét aggasztja: a közbiztonság növekvő hiánya. Számos statisztika mutatja a bűncselekmények számának növekedését, még ha ebben az is benne van, hogy a bejelentések száma is növekedett, tehát valószínűleg több eset kerül a rendőrség elé, mint korábban. A legsúlyosabb kérdés a külvárosokban kialakult helyzet, ahol nem egy helyen törvényen kívüli állapotok uralkodnak. Ezekben a zónákban az illegális bevándorlás következményei is megfigyelhetők.

A franciák többsége aggódik Franciaország migrációs politikája miatt is, mert minden kategóriában növekedett az újonnan tartózkodási engedélyt nyert személyek száma. Ez [270 ezer új, legális bevándorlót jelent 2021-ben](#). Az illegális bevándorlók száma is jelentős növekedésnek indult a koronavírus-járványt követő lezárások után, és várhatóan az orosz–ukrán háború okozta gabonaválság miatt ez a helyzet még tovább romolhat a jövőben. Habár a törvénytelenül Franciaországban tartózkodók kitoloncolása is növekedő számokat mutat, a francia lakosság – különösen vidéken – továbbra is aggodalommal figyeli ezt a folyamatot. Többen a kulturális sokkhatásra, illetve a muzulmán lakosság számának növekedésével a radikális iszlamista tanok terjedésének kockázatára is felhívják a figyelmet. Az ország terrorfenyegetettsége 2015 óta nem csökkent. Évről évre egyre több korábbi dzsihadista (aki letöltötte büntetését) távozik a börtönökből, ami nem javítja ezt a helyzetet, annak ellenére sem, hogy az érintettek továbbra is különleges megfigyelés alatt állnak.

A fenti kérdésekben aligha tud majd Macron konszenzusos megoldást találni, mert a társadalom rendkívül megosztott ezekben a nem egyszer összetett kérdésekben. Mélenchon táborának megerősödésével még inkább óvatos politikát kell folytatnia az elnöknek, mert az LFI köreit nem egyszer átláthatatlan kötelek fűzik össze a külvárosokkal, valamint olyan személyekkel és csoportokkal, akiknek nem érdeke a már meglévő törvények betartása.

A kampányidőszakban egymást érték a rendőrségellenes kirohanások a NUPES részéről. Egy meggondolatlan lépés könnyen felbillentheti a kialakult status quót és ezen keresztül a látszólagos társadalmi békét is. Ráadásul a másik oldalon radikális jobboldali körök nem egyszer könnyörtelen, a kérdés összetettségét nem vizsgáló, drasztikus megoldások mellett kardoskodnak, ami szintén tovább szítja a feszültségeket.

Mindeközben a kormányzat ugyancsak fontos kihívása Franciaország demográfiai problémájának megállítása, ugyanis a születésszám 2015-től folyamatosan csökken. Az egy nőre jutó gyermekszám 1,83. Bár 2021-ben kisebb növekedés figyelhető meg, a tendencia általában csökkenést mutat, ami részben a családpolitikának, részben pedig a társadalmi normák átalakulásának köszönhető. Macron elnök politikája elsősorban nem a klasszikus családmodell felé, hanem az ún. progresszív irányok felé látszik nyitottabbnak, de ezekben a kérdésekben aligha marad kisebbségben, mert a baloldali csoportok és még a Nemzeti Tömörülés is mellette áll.

Évek óta akut kérdés – ami a Covid-19-válság miatt kifejezetten égető problémává erősödött – az egészségügyi rendszer. A csökkenő orvos- és ápolólétszám mellett különösen a sürgősségi osztályok leterheltsége és az országos ellátottság problémái jelentkeznek napi szinten. A helyzet javítására minden jelölt különböző javaslatokkal állt elő, de mindegyik jelentős költséggel jár, miközben még 2021-ben is közel 250 milliárd eurós [deficittel zárt a társadalombiztosítási rendszer](#). A kérdéshez kapcsolódik az elöregedő társadalom okozta kihívások és az idősek ellátásának problémája is, valamint a fenntarthatatlan nyugdíjrendszer. Hasonlóan napirenden van a közoktatási rendszer ügye is. Franciaországban kezd jelentős problémát okozni a tanárhiány, és az oktatási színvonal csökkenése. Macron ugyan június 1-én ígéretet tett, hogy újabb pénzekkel fogja támogatni különösen a nyelv- és matematikaoktatást, és szabad kezét biztosítana az egyes iskolák pedagógiai programjának kidolgozására, a kérdés azonban nagy megosztottságot szül.

A francia társadalom gondolkodásában természetesen fontos helyet foglal el a környezetvédelem kérdése, amely éppen ezért már a kampányban is megjelent témaként. A felmérések szerint ez a [negyedik legfontosabb téma](#) a francia lakosságot érdeklő kérdések közül. Minden párt egyértelműen lépéseket kíván tenni ezen a területen, de az elképzelések nem egyeznek, különösen, hogy a kérdés szorosan összefügg a gazdasággal is. Ez utóbbi pedig különösen megosztja a különböző politikai köröket. Miközben abban szinte mindenki egyetért, hogy hatékonyabb állami működésre lenne szükség, a közkiadásokat pedig lehetőség szerint vissza kellene fogni, legalábbis közép- és hosszú távon, a gyakorlati megvalósítást kérdésében a nagyobb politikai csoportok egymásnak feszülnek. A reformok elengedhetetlenek, de nincs meg hozzá a konszenzus, és akár – ahogy évtizedek óta – a kisebbség is képes blokkolni az intézkedések véghezvitelét. A jelen politikai helyzet ebből a szempontból különösen nem kedvező, a jövőben számottevő előrelépés aligha várható.

Mindezek a belpolitikai kihívások és az arra adott válaszok természetesen hatással vannak és lesznek is Franciaország külpolitikai törekvéseire, valamint a közép-európai országokkal, köztük Magyarországgal fennálló kapcsolatokra is. Ezekhez társulnak még olyan fontos kérdések, mint a francia szuverenitás megerősítése az Európai Unión keresztül, illetve a védelmi kérdések is az orosz–ukrán háború árnyékában. A franciák második legnagyobb félelme ugyanis, hogy a katonai konfliktus kiterjedhet Európára, illetve, hogy a háború hatási komoly következményekkel lesznek majd hétköznapi életükre.

FRANCIA BELPOLITIKAI PERSPEKTÍVÁK

2022-ben ugyan újabb öt évre szerzett mandátumot Macron elnök, de a nemzetgyűlési választáson nem tudta megszerezni az abszolút többséget. A „négyfordulós” voksolás felszínre hozta a Franciaországban évtizedek óta meglévő és egyre erősödő belső megosztottságot. Ha a voksolások eredményeit nézzük, először kerültek a jobb- és a baloldali radikális erők többségbe, ezzel párhuzamosan a mérsékelt politikai formációk jelentős mértékben teret vesztek, miközben a politikából való kiábrándulás is növekedett. A nemzetgyűlésben egyfajta patthelyzet alakult ki, amely az államfő mozgásterét jelentősen csökkenti, de Macron várhatóan megpróbálja majd a baloldali radikális csoportot (NUPES) és a Marine Le Pen vezette Nemzeti Tömörülést felelőssé tenni a politikai feszültségekért. A legtöbb elemző az energiaárak elszabadulása és az infláció miatt növekvő elégedetlenséget prognosztizál az őszre Franciaországban. Akár komolyabb tüntetések és országos blokád is kialakulhat. Macron elnök számára az ilyen típusú demonstrációk akár jól is jöhetnek, mert ez esetben lesz indoka, hogy feloszlassa a nemzetgyűlést, és új választásokat írjon ki. Ha ez a forgatókönyv bekövetkezik, akkor a kampányban várhatóan az ellenzék felelősségét fogja majd hangsúlyozni az államfő és csapata, mert így van remény, hogy többségre tegyen szert a Nemzetgyűlésben, és sokkal könnyedebben tudja megvalósítani saját programját. Macron számára azonban veszélyt jelenthet Marine Le Pen és pártja, mert a politikusnő kifejezetten konstruktív ellenzékként viselkedik az Országgyűlésben, miközben élesen bírálja a kormányt és az államfőt. A Nemzeti Tömörülés országos elfogadottsága jelentősen javul, így egy előrehozott választáson lehet, hogy még komolyabb súlyra tenne szert, mint a júniusi voksoláson, különösen, ha a Republikánus párton belül fel erősödik a széttartás a politikai formáció vezetőségének újraválasztása kapcsán. Macron csak akkor fog a nemzetgyűlés felosztatásának lehetőségével élni, ha ez neki hasznot hozhat, amennyiben azonban erre nem látszik esély, akkor folytatni fogja a kis kompromisszumok politikáját, amely ugyan lassú, körülményes és nem is mindig hatékony, de egyfajta stabilitást biztosít.

A francia vezetés számára elengedhetetlenül fontos, hogy a súlyos nemzetközi helyzet mellett Franciaország belpolitikai mozgásai, megosztottságai ne vezessenek komoly feszültségekhez, ne váljon ténylegesen kormányozhatatlanná az

ország. Az elnök és a kormány számára különösen is nehéz periódus következik, ahol többek között a tét már a centrista politikai erők súlyának, illetve Franciaország nemzetközi és európai befolyásának megőrzése is. A francia politika lépésről-lépésre a Macron utáni időszak felé fordul, és a 2027-es elnökválasztások árnyéka már feltűnik a horizonton. Nagy kérdés ugyanakkor, hogy az orosz–ukrán háború és annak következményei milyen módon lesznek hatással rövid és hosszú távon a francia belpolitikai folyamatokra.